

dobro izrejo in verdovanje kónj". Med gospodarji, ki so v Mokronog pripeljali letos živino iz Dolenskega, Notranjskega in Gorenškega so dobili tedaj te-le premije: Jakob Žagar iz Karteleva za kobilu z žebetom 5 cekinov, — France Majšel iz Št. Jerneja za 3letno žebico 15 cekinov, — Jože Okorn iz Must za 3letno žebico 10 cekinov, — Anton Ferline iz Fužin poleg Ljubljane, Jože Soré iz Trebna, Vincenci Smola iz Novega mesta in Anton Karlič iz Martinove vasi — vsak po 5 cekinov, — Ignaci Dolenšek iz Brunevasi pa samo medaljo. — Naj pri ti priliki še povémo, da polje zdaj pri nas lepo kaže; posebno ajde so prav lepe; le to je velika žalost, da krompir tako zlo gnjuje, da nekatere njive že od daleč smerdé. Ne vém, zakaj se ne podvizajo gospodarji, tak krompir berž izkopati, da bi ga oteli še večji škodi v zemlji? Očitno je, da gré bolezen od perja doli v zemljo in se tedaj gnjilina dalje odverne, ako se krompir vzame iz zemlje in potem nagnjiti odbere od zdravega, da se saj to ohrani, kar še nima bolezní v sebi.

Iz Barke na Notranjskem 28. avg. J. A. — Tudi pri nas se je sviloreja začela, kjer je dozda še ni bilo; tako lepo so se ponesli svilodi, da je bilo veselje viditi, in komaj so drugo dobo nastopili, že so bili na Laško zapisani in prav po visoki ceni zaarani. Kupec, kateri jih je kupil, je pustil kokone tako dolgo tukaj, da so metulji jajčica izlegli, katerih je bil zlo vesel. Perve jajčica pa smo mi kakor tudi murvino seme in murvine drevesca iz Ljubljane prejeli od kmetijske družbe, kateri smo prav hvaležni. Turšica je pri nas prav lepa; krompir enmalo gnjuje; grojzdja je dosti; čeravno enmalo bolno, se vendar veselimo, da ga bomo pili, ako ga Bog dalje škode varuje.

Iz Šmartna pri Litii. (Nove orgle). Lansko leto o sv. Jakobu je doveršil gosp. Ferdinand Malahovski iz Ljubljane v naši farni cerkvi nove izverstne orgle na 22 spremenov, s tremi manuali, pedalom in tremi združivniki (Koppeln). Leto in dan že opravljajo zvesto svojo službo, prestale so toraj že marsikako vremensko skušnjo, in čas je, da o njih povem, kar bi utegnilo koristiti na eno ali drugo stran. Orgle stojé v treh lično izdelanih omarah. V srednji véliki stoji jezični spremen „oboe“ 8', ki se glasi na prvem manualu; dalje „principal“ 8', „bourdon“ 16', drugi „bourdon“ 8', „nachthorn“ 8', „gamba“ 8', „oktav“ 4', „flavta“ 4', „viola“ 4', „kornet“ čveteroverstni 4' 3' 2' 13/5' in „mikstura“ trojnoverstna, katerih 10 spremenov se glasi na drugem srednjem manualu; dalje „subbas“ 16', „posavna“ 16' z jeziki, „fagot“ 16' z jeziki, „oktavbas“ 8' in „violoncelo“ 8', katerih 5 spremenov se glasi s pedalom. V dveh manjših stranskih, bolj spredaj postavljenih omarah stoji sledečih 6 spremenov, ki se na zgornjem, tretjem manualu glasé: „geigenprincipal“ 8', Malahovskitova „vox humana“ 8', „salicional“ 8', „oktav“ 4', „viola d' amour“ 4' in „violine“ 2'. Manualni spremeni štejejo po 56, in pedalni po 22 pišal. Vseh pišal skup je 1294. Značaji sledečih spremenov so posebno srečno zadeti: „oboe“, ki poje prav tako, kakor muzikalno orodje enakega imena, potem značaj „principala“, „flavte“, „vox humana“, ktera je zravno verhiške najsrečnejše zadeta zmed vseh, kar jih je mojster doslej naredil „gambe“ in „nachthorna“. V sredi pred veliko srednjo in med obema stranskima omarama stoji čedna orglarska miza z novo, izverstno izdelano mehaniko za združevanje manualov, posneto z nekolikimi spremembami po narisu orgel v cerkvi sv. Majdalene v Parizu. Z nje pomočjo se ložej igravno ko po navadnih „kopeljnih“ združijo glasovi dveh ali pa vseh treh manualov. Igranje po združbi drugega manuala s tretjim je tako lahno, kakor na posamnih manualih. Le kadar se združijo vsi trije manuali, je nekoliko terje, pa še zmiraj ne tako terdo, kakor pri marsikterih orglah po združbi dveh manualov. Leto je sicer že preteklo, kar so bile orgle dodelane, po gosp. Gr. Riharju, slavnoznem vodju mu-

zike v ljubljanski stolni cerkvi, in po meni preiskovane in presojene; zasačila jih je nemila in nenavadno mokrotna zima v naši bolj vlažni kakor suhi cerkvi, pa vendar so brez vse napake ostale stanovitno take, kakoršne so bile ob preiskavi. Spremene z jeziki, posavno, fagot in oboe, kateri, če bi bili še tako izverstno narejeni, se z vsakim vremenom nekoliko spremené, kar vsak umetnik dobro vé, sem v tem času dvakrat ubral (štimal), namreč, pred Božičem in o véliki noči. Obvisnic (Stellschrauben) ni bilo treba premakniti skozi celo leto ne, kar bo pač malokje od večjih orgel obveljalo, ker je znano, da se o mokrotnem vremenu odjenjavati, pri suhem pa priterjevati morajo. Skozi in skozi vse spričuje, da je blago in delo res izverstno in mojster res hvale vreden. Sedaj pa še nekaj o „vox humana“.

(Kon. sl.)

Iz Ljubljane. Slavnoznani slovenski pisatelj gospod Ivan Macun je iz Zagreba kot c. k. gimnazijski učitelj v Ljubljano prestavljen. Dobro došel! — Te dni je prišel v Ljubljano novi ravnatelj ljubljanske nižje realke, gospod Rudolf Žnedar iz Berne; ravno tako tudi častitlj. gosp. Mrak, general-vikar prečast. gospod škofa Baraga, iz Amerike.

Iz Ljubljane. Jesensko vreme nam zdaj kaj po volji ugaja, zlasti pridnim bčelicam je tako ugodno, da bodo toliko medú nanesele, da se stari ljudje ne spomnijo, kdaj so bile tako rodovitne, v ljubljanski okolici posebno tako, da se panjevi nahajajo po več kot 60 funtov težki.

Iz Ljubljane. Predvčeranjim popoldan so našli delavci v Salendrovi ulici, v hiši št. 195 pod podnicami, ktere popravljajo, človeške kosti. Kako in kdaj je prišlo truplo nesrečnega človeka v tako skrivni grob, se ne vé; o francozkem času je bila ondi kasarna francozkih žandarjev.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. 1. dan t. m. je c. k. ministerstvo dnarstva v dunajskem vladnem časniku „Wien. Zeit.“ prav na drobno na znanje dalo državne dohodke in stroške preteklega leta 1859. Vsi dohodki skupaj so znesli 260 milijonov in 829.196 gold., — stroški pa 541 milijonov in 453.484 gold., po tem takem se je 280 milij. in 624.288 gold. več izdalo kakor noter vzelo. To silno primanjkuje je napravila posebno nesrečna lanska vojska na Laškem, zakaj za samo vojaštvo na suhem in na morji se je izdalo, kakor ministerska rajtenga kaže, 301 milij. gold. Tistih 541 milijonov gold., ki se jih je čez dohodke izdalo, se je dobilo s tem, kar se je skupilo za prodane železnice, kar so donesle še plačila národnega, benečanskega in angleškega izposojila, kolikor so se pomnožile hipotečne dolžne pisma in dolg po menicah, in kar je dunajska banka bankovcov državi posodila. Al ne le, da je vojska toliko stroškov prizadjala in cesarstvo spravila v nenavadno dnarno stisko, je po zgubljeni Lombardii tudi zmanjšala državne dohodke z 14 milijonov gold. in pol. Vse druge dežele cesarstva pa so vergle 8 milijonov in 247.704 gold. več kakor predlansko leto posebno za to, ker so tudi v drugi polovici lanskega leta še vojskine priklade od zemljišnih in hišnih davkov in od pridobnine pobirali.

— Dunajski časniki so že razglasili te dni oba predloga, ki ju bote večina in manjšina edenindvajsetakov velikemu državnemu zboru nasvetovale. Ker sta se pa grof Sečen in Klam-Martiniz očitno oglasila, da predlog večíne ni tako oznanjen bil kakor je, bomo raji počakali z razglasom obeh predlogov tako dolgo, da ju bomo slišali iz državnega zbora. Danes le toliko rečemo, da oba predloga sta edina v tem, da žalostni dnarni stan našega cesarstva se ne dá ne z finančnimi započetbami ne s prihranili do dobrega in za stanovitno odverniti, ampak treba je, da se vladba drugače osnova kakor je dosedaj bilo. Bolj na drobno bomo tedaj o tem govorili, kadar se bojo v velikem

državnem zboru pomenki začeli, kar je imelo že 3. t. m. biti, pa je do 5. odloženo.

— Tudi v Jicinu na Českem je ministerstvo napravo srenjske ali občinske hranilnice (šparkase) dovolilo.

— Ukaz c. kr. policijskega ministerstva od 15. p. m. prepoveduje prodajo Garibaldove podobe. Če je podoba iz ptuje dežele prišla v naše cesarstvo, se ima iz cesarstva poslati; če je pa v našem cesarstvu narejena bila, se mora o nji po §. 22 tiskavne postave ravnati.

— Odtod se je „Independ.“ po telegrafu novica poslala, da bode parska armada Tirolsko posedla, ako bi utegnila avstrijska armada na Laško na vojsko iti.

— Sliši se, da avstrijska vlada zavoljo mogoče vojske na Laškem bo vse svoje ladije iz Sirije nazaj poklicala.

— Sej bo nek vendar le res, da se bomo lahko po železnici iz Dunaja v Pariz in iz Pariza na Dunaj spet nazaj za 45 gold. peljali in še po 60 funtov popotne robe seboj vzeli, v Parizu se pa 6 do 8 dni mudili.

— Koliko več se dan današnji v našem cesarstvu pisem piše kakor pred 10 leti, se vidi iz poštних zapiskov. Leta 1850 je šlo po pošti čez 29 milijonov pisem, — lani pa čez 62 milijonov brez drugih reči, ki se po pošti pošiljajo in brez vladnih in vradnih pisem. Kakor pa se čedalje več pisem po pošti pošilja, tako pa se nasproti čedalje manj ljudi po pošti vozi, zakaj zavoj železnice se je število poštних potnikov od 230.000 znižalo na 100.000.

Iz Tirolov. Terta letos tako lepo stoji, da že veliko let ne tako; bolezní ni letos dosti.

Ogersko. Iz Pešta 1. sept. Te dni so stali pred sodbo Mihel Tančič, eden najbolj čislanih ljudskih pisateljev, ki je bil že enkrat zavolj prekucijnih pisanj v smert obsojen, — Štefan Rab, tudi dobroznan pisatelj, — baron Ivan Kaas in brata Hind, vsi trije študentje, in pa Ignaci Papay in Mihel Dravecki. Vsi so bili zatoženi velike izdaje. Tančič je obsojen na 15 let v težko ječo, vsi drugi pa, ker ni dostojnih dokazov zoper njih, so bili oprosteni krivde; Papay pa je, ker ni prave pameti, nedolžen spoznan. Tančič se bo pritožil pri višji sodni dunajski zoper to razsodbo, državni pravdnik pa tudi. Gospod advokat Szilagy-i je Tančiča tako goreče zagovarjal, da ga je mogel predsednik opomniti, naj ne govori tako dražljivo, sicer se bode tudi on ukričil tistega hudodelstva, ki ga je doprinesel Tančič.

Laško. Po poslednjih novicah se menda okoli Neapolja ne bo veliko kervi prelilo, ker armada na suhem in na morji zapušča kralja tako, da Garibaldi ne bo dosti vojske imel. Od kralja samega se je slišalo, da je Neapolj zapustil in se s svojim premoženjem v Gaeto podal, ker so mu nek vsi generali razun Bosko-ta svetovali, da je ves upor zastonj. Ali je kralj že bežal ali ne, se vendar prav za gotovo ne vé, ker je telegraf med Neapoljem in Turinom stergan. 1. dan t. m. je imel Garibaldi še 5 dni hodá do Neapolja; prišel je v Monteleone brez vojske; cela dežela Salerno se je spuntala zoper kralja. Stričnika njegovega grofa Syrakuskega pričakujejo v Turinu. Da bi stranka Mazzin-ova prevelike moči ne dosegla, je začela sardinska vlada Garibaldi-ta sedaj očitnejše podpirati s svojo armado; sardinska vlada pa nek dobiva skrivé iz francozkih orožnic sila veliko orožja in streliva in se pripravlja za vojsko tako, kakor da bi ravnokar že kje boj imela. — Papežev vojskovodja Lamoriciere je 30. avg. oklical, da vsako mesto, ki bi se ob prihodu Garibaldovem zoper rimsko vlado spuntalo, bo brez milosti oplenjeno (oropano). Ostanek modeneške armade, ki je svojemu vladarju zvest ostal in je dozdej v avstrijskem cesarstvu bival, je te dni prijadral v Jakin in se tū združil s papeževo armado.

Francozko. Iz Pariza 30. avg. Govor ministra Persigny-a v St. Etienni sedaj zvonec nosi po vseh časnikih. Minister preiskuje v tem govoru, kako stoji z mirom v Evropi, in nazadnje pravi, da Francoz je dognal svoj vojaški poklic; „sedaj bo mir in blagor Evrope se začel“. — Škoda, da tem besedam nobeden ne verjame, in menda tudi minister sam ne. — Pravijo, da cesar Napoleon bo potovaje v Algier na morji z Garibaldi-tom vkup prišel.

Angležko. Iz Londona 28. avgusta. Danes se je končal državni zbor. Govor kraljični med drugim pravi to-le: „Mi v prijaznosti živimo z vsemi vladami in smo polni zaupanja, da se bo mir ohranil. Dokler se druge vlade ne vtikajo v laško vojsko, ne bo nepokoja drugod. Zbor zavoljo Savoje še ni bil; nadjamo se, da bo Švajca neutralna ostala. Z združeno pomočjo bomo upokojili Sirijo“.

— 25. avg. Danes popoldne je pridigoval angleški pridigar dr. Cumming v cerkvi „de l' Observatoire“. Govoril je o vernitvi judov v Jeruzalem in si iz sv. pisma dokazati prizadeval, da se bo v sveti deželi mogel Turk judom umakniti, in to se bo zgodilo čez 7 let, to je, v letu 1867, ker to leto bo svet praznoval svoj 6000. rojstni god. Pa ne Rus, ne Francoz, ne Avstrijan — je rekel — ne bo ljudstva Gospodovega (judov) v nekdanjo njih domovino nazaj peljal, ampak Anglež na svojih brezštevilnih ladjah ga bo. — Silna množica ljudstva je prišla poslušat dr. Cumminga, ki ga štejejo med najboljše pridigarje.

Rusovsko 29. avg. Za gotovo se pripoveduje, da se bo car Aleksander v Varšavi snidel s cesarjem avstrijskim in vladarjem pruskim. V Varšavi se že nek pripravljajo na sprejem teh treh vladarjev. Pravijo, da cesar avstrijski bo še pred s kraljico angležko vkup prišel, ktera bo kmali na Nemško potovala.

Černogora. Pravijo, ali je res ali ne, ne vemo, da se je novi knez Nikica zaročil s poldrugo leto staro hčerko rajnega kneza Danila. Sliši se tudi, da je knez vladika (škofa) černogorskega odstavil in iz dežele pregnal, zato, ker je pogreb Danilov še pred zapustil, preden so bile vse svečanosti pri kraju; konsul rusovski se je zlo potegoval za škofa, ki je nek glavár rusovske stranke v Černogori; pa vse ni nič pomagalo. Ali je tudi to resnica ali ne?

Turško. Iz Sirije. Fuad paša oistro kaznuje tolovaje, ki so v Damasku kristjane morili: 70 jih je dal obesti, 110 vojakov ustreliti, 3000 drugih Damasčanov, ki so se udeležili onega razsajanja, je pa vtaknil v armado. 22. avgusta je 4500 Francozov v Barut prišlo.

— Iz Smirne. Strašen ogenj je pokončal pri nas 2000 hiš. Se vé, da je hiš tū veliko lesenih.

Žitna cena

v Kranji 3. septembra 1860.

Vagán pšenice domače 5 fl. 24. — banaške 5 fl. 70. — reži 4 fl. — — ječmena — fl. — — ovsa 2 fl. 40. — prosa 4 fl. — — ajde 3 fl. 80. — koruze 3 fl. 80. — soršice — —

Pogovori vredništva. Gosp. Lov. Primč: Hvala serčna za poslano, pa prosimo po priliki tudi za prestavo iz V., ker smo si svesti, da ne bo vezana na ptujo besedo, ampak prosto in gladko tekla v naši domači. — Gosp. Jak. Saj. v Kl: Ko smo poslani dnar odrajovali gosp. Blaz. in družbi kmetiški, smo po naključbi založili dopis Vaš od 30. rož. in ga še le te dni našli, zato lepo prosimo, nikar nam zameriti.

Kursi na Dunaji 3. septembra.

5 % metaliki 67 fl. 25 kr. Ažijo srebra 30 fl. 55 kr.
Narodno posojilo 77 fl. 90 kr. Cekini 6 fl. 29 kr.